

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{4}$ strani 30 K, na $\frac{1}{8}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — Kako se izplača vinogradništvo na Dolenjskem. — Bogastvo in siromaštvo naših kmetov. — Oddaja premoženja. — Uporaba bučnega semena za olje. — Važnost kmečkega stanu in njega izobrazba. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.**

Modra galica v l. 1917.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je za letos v izdatnejši meri poskrbelo za modro galico, zato je je za Kranjsko toliko odkazalo, da je pride na vsak ha vinograda 35 kg, ali na oral dobrih 16 kg, oziroma na 1000 trt 3 $\frac{1}{2}$ kg.

Cena državni modri galici bo letos

K 3.50 za kg,

in sicer s vsemi stroški vred na mestu, kjer se bo razdeljevala, toda brez vreče ali posode, ki jo mora vsakdo s seboj prinesiti.

V vseh vinorodnih pokrajinah naj se vinogradniki nemudno organizirajo, t. j. naj se takoj med seboj dogovore kdo prevzame razdeljevanje modre galice. Družbene podružnice, kmetijske zadruge, posojilnice ali županstva, naj kar samiodsebe prevzamejo razdeljevanje modre galice za svoj okoliš, vendar *sme biti v vsakem kraju le ena razdeljevalnica*. Kjer ni za razdeljevanje kake take korporacije, naj to delo prevzame kak zasebni zasebnik. Tista korporacija (družbena podružnica, kmetijska zadruga, posojilnica ali županstvo), oziroma zasebniki, ki prevzamejo razdeljevanje modre galice, naj to nemudno naznanijo c. kr. kmetijski družbi in naj na primeren način tudi obveste vse vinogradnike svojega okoliša, da se vedo pri njih za galico zglasiti.

Državna modra galica se bo v l. 1917. pod naslednjimi pogoji oddajala:

1. Modra galica se naravnost nikomur ne pošlje, ampak le potom priglašениh razdeljevalnic.
2. Vsak vinogradnik ima pri svoji razdeljevalnici naročiti zahtevano množino državne modre galice, toda ne več kakor 35 kg za ha vinograda.
3. Naročeno galico je takoj pri naročitvi plačati po K 3.50 za kg in nikakor ne več, kajti kmetijska družba bo poplačala vse stroške za vožnjo in za razdelitev.
4. Oddaja državne modre galice izven Kranjskega je strogo prepovedana in je kot goljufivo dejanje kaznjivo.
5. Razdeljevalnice naj naročnike na galico in plačane vsote sproti pravilno zapisujejo, da bodo računi vedno v redu. Kdor se brez lastne krivde za državno galico šele pozneje zglesi, naj jo vendarle v razmerju z zalogo dobi, kajti vsak kranjski vinogradnik ima pravico do toliko državne galice, kolikor mu je gre z ozirom na velikost njegovega vinograda.

6. Došla naročila s vplačanim denarjem vred je takoj odposlati podpisani družbi, kajti dve tretjini za Kranjsko določene modre galice pride že meseca februarja, ki jo je družba morala naprej plačati, zato mora

skrbeti, da ne izgubi preveč obresti od založenega denarja in da nima ogromnih stroškov z vskladanjem galice v Ljubljani.

Da bodo razdeljevalnice vedele, koliko imajo posamezni vinogradniki vinograda v hektarih, jim bo kmetijska družba v kratkem poslala tozadevni seznamek vinogradnikov tistih katastralnih občin, ki spadajo v njih področje, vendar naj se zaenkrat na te seznamke ne čaka, ampak naj se naročila z denarjem vred takoj družbi dopošiljajo in se bodo množine galice, do katerih imajo posamezniki pravico, pozneje natančno ugotovile. Dve tretjini državne modre galice dobe v kratkem vse razdeljevalnice, vsled česar bodo vinogradniki imeli dovolj galice pravočasno za prvo škropljenje, ki je najvažnejše, in *sato je s vso naglico naročitve prigrisati*.

V svrhu zatiranja trsne plesnobe letos ne bo žveplove moke, zato naj se rabi kot nadomestilo kolikor-toliko preskušeno sredstvo

salojidin (natrijev tiosulfat),

ki se rabi obenem z modro galico ter ga je vzeti na vsakih 100 litrov galičnega škropiva $\frac{1}{2}$ kg. Salojidin se sme v škropivo od modre galice in apna šele potem pridejati in v škropivu raztopiti, ko je galično škropivo kakor običajno že prirejeno. Solajidin se dobi tudi pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani kg za K 120.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Kako se izplača vinogradništvo na Dolenjskem?

V popolnitev spisa „Koliko stane dolenjskega vinogradnika samega 1 hl vina?“, ki smo ga objavili v zadnji številki lanskega letnika, objavimo povprečne stroške pridelovanja vina kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu v zadnjih 10 letih. To poročilo Grmske šole se čudovito strinja z našim šematičnim računom, ki je tudi izdelan za povprečni desetletni dohodek, kakršen se pri vinarstvu mora upoštevati, če naj se pravično izračuni pridelovalni strošek za vino.

Tozadevno poročilo imenovane šole slove:

„Kmetijska šola na Grmu je na podlagi računskih izkazov in z upoštevanjem vseh merodajnih postavk, ki se tičejo obrestovanja in amortizacije ene in druge gospodarske glavnice izračunila, da jo stane v njenem vinogradu na Trški gori 1 liter vina v zadnjih desetih letih, in sicer l. 1907. 62 h, l. 1908. 42 h, l. 1909. 43 h, l. 1910. 6 K (slaba letina, pozeba, toča), l. 1911. K 140, l. 1912. K 768 (zopet slaba letina), l. 1913. K 109, l. 1914. 89 h, l. 1915. K 127 in l. 1916. K 172, tako da jo stane v tem desetletju 1 liter vina povprečno K 215. V dobrih letih je stal liter vina 42 h; v slabih letih pa se je povzdignila pridelovalna cena celo na K 6— in na K 768! Ti podatki jasno kažejo, kako malo varne in nezanesljive so vinske letine na Dolenjskem in kako velike izgube prizadevajo vinogradnikom neugodne letine. S slabimi letinami se silno podraži vinski pridelek tudi drugih let. V zadnjih desetih letih sta bili dve prav slabi letini (l. 1910. in l. 1912.), ki sta tako neugodno vplivali na povprečno pridelovalno ceno vina, da se je ta zvišala na K 215! Iz šolskih zapiskov je dalje povzeti, da znaša letni pridelek vina v tem vinogradu na 1 ha povprek 40 hl, da je znašal najnižji pridelek (l. 1912.) 5 hl, najvišji (l. 1909.) pa 87 hl. Iz navedenih številk lahko vsak povzame, v kakem položaju se nahaja rentabiliteta dolenjskega vinogradništva z ozirom na cene, ki so se plačevale za vino do zadnjega leta. Vsakemu bo po gori imenovanih cenah tudi jasno, zakaj ne morejo biti za vinsko kupčijo merodajne edinole pridelovalne cene vina.“

Pripomnja uredništva: Glasom tega izkaza ravnateljstva kmetijske šole na Grmu je šolo samo prišel stati liter vina povprečno v desetletni dobi na

K 215, in sicer brez pribitka kakega dobička, ki bi ga bilo pri prodaji vina upoštevati, če naj vinogradništvo tudi dá primerno rento, ki je pa seveda pri cenah za vino, ki so bile na Dolenjskem pred vojno običajne, izključeno. Pri šolskem vinogradništvu na Grmu je pa vrhu vsega še upoštevati, da se skrajno varčno gospodari, ker skuša ravnateljstvo po možnosti izhajati, da se vinogradniškim delavcem sploh ne daje doma pridelanega vina, ampak veliko cenejši petijot in da je desetletni povprečni pridelek na šolskih vinogradih 40 hl na 1 ha vinograda, dočim je povprečni pridelek v kmetijskih vinogradih na Dolenjskem le 20 hl na 1 ha. Ta višji povprečni pridelek prihaja od umnejšega obdelovanja in boljšega gnojenja šolskih vinogradov in bodi to obenem migljaj, kaj je na Dolenjskem kmetiskim vinogradnikom storiti, da bo njih vinarstvo postalo bolj dobičkonosno.

Bogastvo in siromaštvo naših kmetov.

Sredi tretjega leta vojne je postal vsakdanji živež najvažnejša zadeva. Ne gre se več za dobre jedi, ampak le za nasičenje s preprostimi jedili. Ogromna večina prebivalstva bi bila zadovoljna, če bi jih zadosti imela. Moka in krompir stojita na prvem mestu, potem pridejo mast, mleko, fižol, jajca, meso itd. Torej samo reči, ki jih kmet prideluje, in ki se jih od njega naravnost ali posredno dobi. Povsodi se govori o vsakdanji prehrani in ker že poprej tisti sloji, ki se ne pečajo s kmetijstvom, niso imeli pojma o kmetijskem pridelovanju, zato jim tudi sedaj ne smemo zameriti, če vso svojo nevoljo stresajo na kmetovalce, ker dobivajo premalo živil in vrhutega še precej dražje nego pred vojno. Po njih mnenju je seveda vsega kriv kmet, ki prikriva, skriva in pritajuje svoje pridelke, odira ž njimi druge sloje in bogati, da se kar v denarju valja.

Kakšno je bogastvo kmeta?

Na to vprašanje najbolje odgovori slika iz kmetiskega življenja sedanjega časa, ki je bila objavljena v

eni zadnjih številčk dunajskega kmetijskega časnika (Wiener Landw. Zeitung) in ki je taka, kakor da bi bila nalašč za naše razmere spisana. Je pa takale:

Nekako dvajset let bo, odkar je prevzel mladi Anton Lešnik, potem ko je dovršil kmetijsko šolo in služil par let na nekem večjem posestvu, po smrti svojega očeta posestvo Dolino, katero je pridno, vestno in pravilno obdeloval vse do tedaj, da je bil kot črnovojnik poklican na vojsko.

Stari Dolinar je na svojem posestvu, ki je merilo tako nekako štirideset oralov, gospodaril, kot so gospodarili njegov oče, njegov ded in pradedje; da je mogel životariti, redil je par konj za vprego in vozaril drugim za denar. Imel je okoli deset oralov hoste, deset oralov polja, deset oralov z mahom zaraščenih mokrih travnikov, deset oralov pa z grmičevjem in resjem poraščenega prostora, ki sicer ni skoro prav ničesar rodil, kateremu so pa po stari navadi rekli pašnik. Polje je komaj komaj dajalo živeža za domačo potrebo, travniki s pašnikom vred so s težavo prerediti konje, štiri krave in četvorico izpodreje. Denar je videl stari Dolinar le, če ga je privozaril ali pa če je prodal kaj iz hleva.

Pod mladim gospodarjem se je posestvo počasi pa izdatno izboljšalo. Močvirne travnike je izsušil ter prideloval na njih precej sladkega sena; „pašnik“ je otrebil, prekopal in preoral, ga deloma kosil, deloma pa še pasel po njem; pa tudi nekaj polja je posejal s travo ter ga pustil v ledino. Redil je konja, par volov za vprego, **dvajset krav** in osem glav izpodreje; vso to živino je izlahka prerediti. Gozd je dajal nastelj, gnoja je bilo dosti, boljšali so se travniki in polje. Vsakdo je videl, da uspeva gospodarstvo lepše in lepše od leta do leta.

Kar pride — vojska. Gospodar, njegov sin in mali hlapec odrinejo k vojakom. Gospodinja ostane doma z dvema šoli odraslima hčerama, s štirimi malimi otroci, z deklo in s postarnim hlapcem. Sama mora gospodinjiti in gospodariti na celem velikem posestvu. Stari hlapec Jernej vozi mleko v mesto; oboje deklet dela z materjo in deklo vred vse od kraja v hiši, v hlevu, na polju. — In šlo je, čeprav s težavo in bolj počasi, ker očeta in obeh fantov ni bilo. —

Pa prepovedo klanje telet. Preje so je izpodrejali le za potrebo; krave in drugo živino, kar je je bilo odveč, so prodajali, tako da pri ostali tridesetorici govedi in pri konju ni bilo treba skopariti s klajo. Sedaj pa, ko je bilo klanje telet prepovedano, jih je morala rediti precej prvo leto štirinajst. Za rejo ni maral nihče nobenega, ker je imel vsak svojih čez glavo. Primanjkovalo je sena in prostora. Pet krav je moralo iz hleva v klavnico.

Drugo leto je morala obdržati za rejo zopet deset telet in ker so teleta iz prejšnjega leta pridno krčila seneni kup, je moralo zopet pet krav k mesarju. Rada jih je prodala, saj je bila cena mleku vsled ukaza gosposke tako nizka, da se mlekarstvo ni več izplačevalo, krave je bilo pa prav lahko prodati za dober denar, dočim otrobov in drugih močnih krmil, brez katerih ni mleka, za noben denar ni bilo dobiti.

Preje je šlo vsak dan 120 do 140 litrov mleka v mesto, sedaj ga je pa vozil stari Jernej le še po 40 do 50 litrov.

Ko je pa šel še konj za moškimi na vojsko, je bilo treba gospodariti z močno zmanjšanimi dohodki. Zato je dobro došla rekvizicija živine, ki je prinesla denarja v hišo. Šli so voli, šle so starejše telice in še šest krav, druga za drugo. Dolinarica je pa nosila denar

hranit, tako da so ji bili vsi nevoščljivi ter mislili in govorili: „I, kmetje, to so sedaj gospodje. Denarja imajo kot črepinj, da ne vedo kam ž njim; kar drenjajo se po hranilnicah, ker vse tako drago prodajajo!“

Bogastvo izpremenjeno v siromaštvo.

V Dolinarjevem hlevu so pa še štiri krave, štiri telice, štirinajst lanskih in deset letošnjih telet. — Živine toliko, da najstarejši ljudje ne pomnijo kaj takega. Vozijo pa s kravami, ki zato dajo mleka komaj za dom. Krme za izpodreje je malo, zato so telice in teleta mršava, rasto počasi in še dolgo ne bodo za nobeno rabo. Hvala Bogu, da je vsaj nekaj denarja v hranilnici. Tega bo treba, ker so gospodarski stroški od dne do dne večji, dohodkov pa skoro ni več, kajti denarni vir, iz katerega je prihajal preje leto za letom dohodek od 50.000 l mleka, ki se je prodajalo v mesto, je usahnil, čeprav ni da bi bilo moralo tako priti. — — —

— Kmetica tega seveda ni kriva.

* * *

Kmet je res dobival velike vsote za odprodano živino, a žagal je in žaga naprej vejo, na kateri sedi. Prvi čas vojne je bilo še vsega dovolj naprodaj kar je potreboval doma in je lahko dobro živel v nadi, da bo itak konec vojne in se vrne vse k staremu. Toda te nade so ga varale. Vojna gre naprej, potrebščin ni več dovolj, zato jih mora drago plačevati in prihranki gredo hitreje iz hiše kakor so notri prišli. Stelje ni moč napravljati, zato ni dovolj gnoja, polje je zaradi pomanjkanja delavcev in vprežne živine slabo in površno obdelano, travniki so zanemarjeni ter se zopet razrašča mah, pridelki se krčijo, zato dohodki pojemajo in drage življenske potrebščine bodo prav kmalu pogoltnile tisto bogastvo, ki ga kmetom še vedno tako radi očitajo.

Vojne utegne biti še letos konec, a še dolgo ne njenih posledic, ki jih bo posebno kmet prav zelo občutil. Nikar ne govorite o bogastvu kmetov, ki ga ni, ampak rajši o zanemarjenosti kmetij, katere hitro popraviti bodi skrb vseh poklicanih krogov, če naj ne pridejo po vojni še hujši časi kakor so sedanji.

Oddaja premoženja.

Izkušnja uči, da je vsikdar slabo kaj neprijetnega naenkrat zvedeti in zlasti šele takrat, ko se pripeti. Če se človek že naprej kaj neprijetnega nadeja, se počasi v mislih s tem sprijazni in če se potem res dogodi, jo mirno vzame na znanje kakor nekaj, česar se ni ogniti. Napačno je torej prikrivati nekaj, kar skoraj mora priti in to je vzrok, da objavimo spis o oddaji premoženja, ki ga je objavila mariborska „Straža“ v svoji 6. letošnji številki z dne 19. januarja t. l. Spis slove:

„Kakor znano, se pri nas namerava vpeljati premoženjska oddaja, ali takozvani davek na imetje. V kolikor smo poučeni, se misli določiti minimum, ki je nedotakljiv, kar je čez, se bo odvzelo, oziroma od njega se bo moralo oddati 10 do 25 %, in sicer razdeljeno na 5 let. Toda to so samo načrti, ki še končno niso urejeni in določeni. Zato vzbuja zanimanje, kako mislijo v drugih državah vpeljati premoženjsko oddajo ali davek na imetje.

Na berlinski borzi se je v torek, dne 9. jan., nenadoma pojavila precejšnja potrtost, tako da so kurzi začeli precej padati. Vzrok temu dejstvu pa je razbur-

ljivo poročilo državnega poslanca dr. Stresemanna na shodu, ki ga je imel prejšnjo nedeljo v Hanoverju, kjer je govoril o finančni obremenitvi nemške države in porazdelbi teh bremen.

Poslanec dr. Stresemann je izvajal nekako takole: „Zaradi nakopičenih vojnih dolgov bo najbrž treba v nemški državi novih davkov v znesku šestih do sedmih milijard mark. Poleg tega bo treba še novih davkov v zveznih državah (nemških) in novih občinskih davkov. Na merodajnih mestih so si na jasnem o dveh točkah, namreč o tem, da teh davkov trajno ne bo mogoče zmagovati, temveč da se mora del dolgov poravnati takoj z dalekosežnim davkom na imetje (premoženjska oddaja) — tudi na mala imetja — v znesku ene četrtine do ene tretjine imetja. Nadalje so na jasnem tudi o tem, da ni mogoče izločiti od teh dajatev neimovitih krogov. Za delavca pomenja torej ta takoiimenovani status quo rastočo draginjo in rastočo davčno breme. In za to bi se moral zahvaljevati načelu: Vsak nosi svoje lastno breme...“

Nemško časopisje se obširno bavi s to velevažno izjavo in pravi večinoma, da je stvar pač zares zelo razburljiva, da pa vendar ni prišla nepričakovano. To je tudi res, kajti če pomislimo, da bodo vojni stroški Nemčije, kakor pravi list „Münchener Neueste Nachrichten“, znašali do konca leta (1917) okoli 70 milijard mark in da se je nabavila, oziroma se nabavi vsa ta ogromna svota s posojili, potem znašajo samo obresti teh posojil najmanj triinpol milijarde mark na leto, ne glede na vse druge skupne državne potrebe, katerim se pa priključujejo še državne potrebe posameznih nemških držav in potrebe posameznih občin. Potrebe so ogromne in popolnoma umljivo je, da država tako ogromnih davkov ne more zmagovati leto za letom in je treba torej precej radikalnih, energičnih korakov, ki so, kakor je dejal poslanec dr. Stresemann, nameravani v obliki davka, vsekakor enkratnega, na imetje, in sicer do tretjine imetja. Veliko je, presneto veliko, posebno pri malih imetjih, toda kaj se hoče: nemški narod, ki bo žrtvoval do konca tekočega leta 70 milijard v svoje vojne namene, bo prenesel tudi žrtev, da bo daroval teh 70 milijard vojnega posojila državi. In to še ni niti ena tretjina imetja državljanov nemške države, katero cenijo „Münchener Neueste Nachrichten“ na 300 milijard mark.

Poslanec dr. Stresemann je na vprašanje lista „Leipziger Nachrichten“ glede natančnejših podatkov o oddaji premoženja izjavil, da se o tako velikopoteznih finančnih vprašanjih, kakor je oddaja premoženja, mora javnost pravočasno poučiti, da potem, ko stoji ljudstvo pred gotovim dejstvom, ne zavlada prevelika razburjenost. Vprašanje je, ali je bolje, velike dolgove, ki so se napravili tekom vojne, odplačati večinoma z enkratno oddajo premoženja, ali pa bi se plačevanje ogromnih obresti in amortizacija naprtla tudi poznejšim rodovom. Velika večina nemških finančnih politikov stoji na stališču, da je najboljši način odplačevanje ogromnih vojnih dolgov — enkratna oddaja premoženja. Zakaj bi morali poznejši rodovi, ki ne nosijo nobene krivde zavoljo sedanje vojne, plačati ogromne dolgove, ki so jih napravili njih predniki? Ako Nemčija ne dobi od prav nobene strani vojne odškodnine, bo oddaja premoženja sicer marsikaterega zelo bridko zadela, večini prebivalstva na Nemškem pa bo enkratna oddaja ljubša, nego vsakoletni izredno visoki davki. — Tako sodi imenovan nemški politik.

V nemškem finančnem ministrstvu se vrše sedaj dolgotrajna posvetovanja, kako bi se dal ta veliki finančni načrt boljše in mirnejše izvesti.“

* * *

Tako mariborska „Straža“. Če pride tudi pri nas do oddaje enega dela premoženja, kar in kakor ni še odločeno, vendar je prav, če se s to mislijo pečamo, da se nas nepotrebno ne preseneti. Sicer pa to ne bo pravzaprav nobena nesreča, ker se bo s tako oddajo premoženja kredit države bliskoma povzdignil in bo vsled tega tisti del ostalega premoženja za toliko več vreden, kolikor se bo premoženja oddalo. Oddaja premoženja se bo pa že tako zvršila, da nihče ne bo mogel ničesar prikriti in se bo bržkone zvršila zaeno z ureditvijo denarne vrednosti (valute). Zato naj nihče ne misli, da mu bo kaj pomagalo denar doma hraniti namesto v hranilnici ali posojilnici, kajti doma hranjeni denar ravnotako zadene ureditev denarne vrednosti, kakor hranilne vloge. Največja bedost je pa zbirati in doma hraniti srebrni kronski denar, ki pravzaprav ni pravi denar, ampak le drobiž, čegar vrednost srebra je le ena tretjina od tiste, na katero se glasi. Če dobimo drugo valuto ali drug srebrni drobiž, pride sedanji ob veljavo, in kdor ga ne bo pravočasno zamenjal, bo utrpel veliko izgubo. Enokronski, dve kronski in petkronski novci so drobiž enako kakor železni dvajsetvinarski novci, ki imajo le nalogo promet omogočiti in jih zato ni šteti med pravi denar, kakor so bankovci in zlati denar.

Uporaba bučnega semena za olje.

Kdor ima kaj več bučnega semena, naj ga pošlje v oljni mlin, da dobi potrebno olje. Kdor ga ima sam dosti, naj ga sam pošlje, sicer je pa boljše, če ga pošljemo skupno iz več hiš ali iz cele vasi, da se potem razdeli po razmerju oddanega blaga. Tako se znižajo stroški za pošiljatve in stroški za delo in tudi oljarju se olajša vse delo in vsa dobava.

V naših razmerah se priporoča pošiljati bučno seme kakortudi seme solnčnic v oljni mlin Trampuževih dedičev v Medvode, kjer so se prvi poskusi dobro obnesli. Kmetijska šola na Grmu je dala v ta mlin 83 kg semena solnčnic in je dobila 13,5 l olja (9 polnih steklenic od kisle vode) in 64 kg tropin, torej 16 % olja in 77 % tropin. Olje je lepo rumene barve in okusno; tropine so pa prav močna krma za molzno goved. Bučno seme daje pa še lepše uspehe, ker je od izluščenega in lepega semena mogoče dobiti tudi do 40 % okusnega olja.

Kako je luščiti bučno seme?

Naše bučno seme je luščinasto in ga moramo luščiti, preden ga damo v mlin. To delo gre urno izpod rok, ako se seme takole pripravi. Nekaj ur pred luščenjem naj se suho seme dobro poškopri, in sicer z gorko vodo, da se hitreje navzame vlage. Poškropljeno seme je še dobro premešati, da se enakomerno ovlaži. Lušči se potem na ta način, da se seme, ki ga primemo s prsti obeh rok, nekoliko zasuka (zavije). S tem se ovlažena luščina tako napne, da počni in da pade jedrce rado vun. Oluščena jedrca je dobro posušiti, preden se pošljejo v mlin. Pri luščenju je paziti tudi na to, da se jedrca ne lomijo in tro, ampak ostanejo cela. Tako luščijo na Štajerskem in se hvalijo z uspehom. Tako moremo tudi pri nas delati, da bo šlo vse luščenje hitro izpod rok.

Vrednost buč z brezluščinastim semenom.

Danes se pridelujejo za izdelovanje olja tudi buče z brezluščinastim semenom. To seme ima namesto luščine čisto tanko in prosojno kožico. Tako seme se hvali zaraditega, ker ga ni treba luščiti in se s tem mnogo dela prihrani, kar je danes velike vrednosti za razmere večjih posestnikov, ki delajo s semenom in oljem tudi kupčije. Buče z brezluščinastim semenom se pridelujejo na Štajerskem že kakih dvajset let sem, toda do danes se niso mogle povsod udomačiti. Pridelujejo se na posameznih gospodarstvih, kjer je delavsko vprašanje predvsem merodajno. Posestniki, ki rabijo bučno olje za domačo zabelo, imajo rajši buče z luščinastim semenom, ker daje to seme bolj okusno olje. Olje iz brezluščinastega semena je bolj grenkega in ostrejšega okusa in se pripisuje to tisti tanki kožici, ki se tesno drži jedrca.

Podpisani je na raznih straneh poizvedoval o vrednosti enega in drugega semena in je dobil povsod enaka pojasnila. Tudi posestnik oljnega mlina v Framu na Štajerskem, Blaž Wesiak, piše doslovno na tozadevno vprašanje, da je bolje pridelovati zaradi olja navadne buče z luščinastim semenom, ker daje to seme v resnici boljše olje. On piše tudi, da so zrnja brezluščinastih buč vsako leto bolj oblečena, tako da v nekaterem času niso več za olje, namreč niso za luščenje ne za tako rabo.

Za nas je važno, da se ravnamo po teh izkušnjah, ker se gre za olje, ki ga potrebujemo za domačo rabo. Res je luščenje zamudno delo, toda ob zimskih večerih vse bolj uspešno, če se ravnamo po zgoraj navedenih vodilih, kakor se nam na prvi pogled kaže. Posnemajmo torej sosednje Štajerce, ki imajo dosti bogate in za nas merodajne izkušnje tako o bučnem semenu kakortudi o bučnem olju.

Rohrman.

Važnost kmečkega stanu in njega izobrazba.

Ne samo s svojim orožjem in svojo močjo si utrjujemo svojo državo, ampak z intenzivnim izobraženjem kmečkega stanu.

Friderik Veliki.

Kmečki stan se imenuje steber države in vir narodovega prenovljenja. In po pravici. Še nikdar se ni spoznalo tako kakor v sedanji vojni, da se mora prosta država ne samo sama sebe braniti, ampak tudi sama sebe hraniti; le tedaj je v resnici prosta in proti vsem sovražnikom zavarovana. Kdo nam prideluje živež? Kmet. Vse kar živi, kmet priredi. Ko je trebalo iti branit drago domovino, dal je kmečki stan največ in najkrepkejših vojakov, ki so zvesti svojemu vladarju. In medtem, ko stojijo možje in mladeniči kot neprodiren zid pred sovražnikom, skrbijo doma kmetice, otroci in starčki v potu svojega obraza za kruh ne le domače hiše, ampak tudi za hrano meščanov in vojaštva. To njih delo zasluži priznanje in hvaležnost za vse prihodnje čase.

Kmečki stan je studenec prenovljenja za vsak narod. Mesta in tvornice oslabijo človeško telo; dokazano je, da bi se tega prebivalstva ne moglo vzdrževati, ako bi bilo navezano na svojo lastno kri. Kmečko prebivalstvo, ki si krepki svoje telo in si ohrani zdravje s svojim delom v naravi in proti močem narave, osveži kri prebivalstva po mestih, izpolni vrzeli in poživlji s svojimi močmi industrijo.

Z ozirom na važnost kmečkega stanu se nam mora zdeti neumljivo, kako so mogli dopustiti merodajni

činitelji, da je na tisoče kmetij požrlo plemstvo, kapital in oderuštvo, da je stopil na mesto rodnega polja in zelenega travnika gozd in pustinja, da se pase sedaj tam, kjer si videl prej lepe črede goveje živine, srna in jelen. Kmetovalci so se izselili v mesta in tvornice, da pomnožijo število neposestnikov. Kjer so prej stala kmečka gospodarstva z zdravimi rodbinami in celo kopo krepkih otrok, vlada sedaj gozdna tišina kakor v pre-davnih časih. Namesto, da bi pomnožili obdelano zemljo in kmečki stan, smo ga zmanjšali. Upajmo, da je vojna prepričala vse narodnjake, da je tako počenjanje huda pregreha, ki se v bodoče ne sme več ponoviti. Ali ni to očitvidno priznanje: „Grešil sem!“ ako se dandanes kliče, opozarja in opominja od vseh strani: „Pridelujte mnogo žita, zorajte travnike, pašnike, stavbišča, nasadite vsak košček proste zemle, da dobimo več ljube-ga kruha za prebivalstvo. Niti najmanjši košček ne sme ostati neobdelan. Pridelujte mnogo krme, in vzre-jajte živine kolikor le največ mogoče!“ Da, škoda je za polja in travnike in črede goveje živine; toda kar je bilo izgubljeno več desetletij, to se da le v malem obsegu zopet popraviti.

Najvažnejša naloga države bo morala biti v bodoče, vzdržati in okrepčati kmečki stan. Ker prebivalstvo močno narašča, treba bo vedno več živil in zato pa mora tudi obrt kmetovalca „kmetijstvo“ vedno bolj napredovati, da se pridelava več pridelkov na obstoječem površju, ki se ne da povečati. Način gospodarjenja se mora torej izboljšati in prilagoditi novemu času, da bo mogoče zadostiti pomnoženim zahtevam v lastni deželi. Kako važno je za državo napredovanje kmetijstva, o tem je spregovoril Friderik Veliki res zlate besede: „Umetnost kmetovanja je prva izmed vseh umetnosti. Ako bi imel moža, ki bi znal pridelati na vsaki bilki namesto enega po dva klasa, dal bi mu prednost pred najizvrstnejšim državnikom in največjim vojskovodjo.“

Po vseh teh razmišljanjih se moramo čuditi, da je dandanes tako slabo poskrbljeno za boljše šolanje kmeč-kega stanu.

(Dalje sledi.)

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pismu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojni-skemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, večini zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 12. Ali so brzoparilniki s pocinkanimi kotli res škodljivi, češ, da je v njih parjena ali kuhana krma škodljiva živini? (M. P. v V. in mnogo drugih.)

Odgovor: Vsak kotel iz železne pločevine, ki ni znotraj prevlečen s kako varstveno snovjo, ga rja hitro razje in ga je zato kmalu konec. V to svrhu se, kakor pri kuhinjski posodi, notranja plat kotla postekleni (emajlira). Posteklenenje kotlov od brzoparilnikov bi bilo pa silno drago, zato se tega ne dela in se tudi posteklenina od takih kotlov vsled običajnega mešanja hitro prične odkruševati in torej tak kotel dolgo ne drži. Bolje se obvaruje železna pločevina kotlov za huanje ali parjenje krme, če se notranja plat prevleče s kako kovino, ki varuje železo pred rjavenjem. Poleg zlata in srebra, ki zaradi visoke cene sploh ne prihajata v poštev, varujeta železo pred rja-

venjem, najbolje dve drugi, in sicer veliko cenejši kovini, to sta cinek in cin (kositar). Železni kotel se torej mora znotraj z eno teh kovin (prevleči, t. j. pocinkati ali pocinčiti (pokositariti)). Najceneje je seveda kotel pocinkati, kar pa zato ni dobro, ker se cinek spaja s kisljinami iz krme in dela strupene soli. Cinkove soli v malih množinah zaužite, že povzročijo bluvanje, trajno zauživanje pa hiranje in celo smrt. Vrhutega se železna pločevina na tistih mestih, kjer se cinkova plat odkruši veliko hitreje razjeda, ker se vrše za železo škodljivi elektrokemijski pojavi. **Pocinkani kotli za kuhanje krme so torej zdravju živine škodljivi ali celo za življenje nevarni in tudi niso zelo trpežni.** Edino dobri so le pocinjeni (pokositarjeni) kotli. Kositar je seveda draži, zlasti sedaj ko se ga ne more nič uvažati. Pocinjevanje je tudi teže nego pocinkovanje in se oledkoči z mešanjem s svincom, ki sicer tudi tvori strupene snovi, a ta strupenost je tako neznatna, da je ni upoštevati. Samo na oko navaden človek ne more določiti, če je železna pločevina pocinkana ali pocinjena, zlasti če je pocinjena z zlitovino od cina (kositarja) in svinca. Kdor torej kupi kotel od železne pločevine za kuhanje krme, naj izrecno zahteva, da mora biti znotraj pocinjen (**ne pocinkan**) in naj si pusti dati tozadevno pismeno potrdilo, v katerem naj se prodajalec zaveže, da jamči za pocinjenje in za vso škodo pri živini, če se zastrupi po cinkovih spojinah, ako je vendarle pocinkan in ne pocinjen.

Vprašanje 13. Kako je preprečiti, da dobro prekajeno meso ne plesni? (A. M. v B.)

Odgovor: Prekajeno meso je hraniti dobro v popir zavito v hladnih, temnih, zračnih in suhih shrambah. V vsakemu mesu je kolikortoliko maščobe, ki jo svetloba žarko naredi, zato je hraniti meso v popir zavito v temnih shrambah, da ne more svetloba blizu. Tros glive plesnivke se nahaja povsod v zraku ter se gliva plesnivka najlaže razvija v vlažnem in gorkem prostoru, zato je meso varovati pred tem trosom z ovitim popirjem in ga je hraniti v hladnih, suhih in zračnih shrambah. V določenih rokih je meso odviti ter pregledati; če je kaj plesnjivo, ga je s čisto ruto odrgniti in zopet v nov popir zaviti.

Vprašanje 14. Kako je pripraviti storže od turščice, da so primerna krma za goved in konje? (J. P. v S.)

Odgovor: Turščični storži se na en ali drug način zdrobe v kolikor mogoče drobne kosce in se potem pokladajo govedi in konjem tako kakor rezanica od slame. Zmleti turščični storži imajo nekako za $\frac{1}{5}$ večjo redilno vrednost kakor rezanica od slame. Za mletev turščičnih storžev se dobijo nalašč v to svrhu narejeni stroji.

Vprašanje 15. Tukajšnja davkarja zahteva pri izplačilu obresti vojnega posojila, da vsak lastnik dotičnih obrestnih odrezkov (kuponov) zapiše nanje svoj natančni naslov. Ljudje domnevajo, da nameravajo dohodek od teh obresti pripisati k dohodku in potem dohodarinski davek za toliko zvišati. V nobenem razpisu vojnega posojila ni bilo govora o takem bremenu in je bilo celo objavljeno, da so obresti od vojnega posojila proste vsakega davka. Kako stoji z dohodki od vojnega posojila? (I. N. v M.)

Odgovor: Obrestni odrezki (kuponi) od vojnega posojila so kakor bankovci in jih vsaka banka zamenja za denar, ne da bi vprašala čegavi so. Zakaj Vaša davkarja te ceremonije zahteva, si ne moremo tolmačiti. Sicer pa kuponov ni treba zamenjati pri davkarji, ampak pri kaki banki, oziroma zmenjanje kuponov za več lastnikov skupaj izvrši lahko kaka posojilnica ali kak zasebnik. Kadar se kupon v izplačilo predloži, ni nihče zavezen povedati svojega imena. Obresti vojnega posojila so res vsakega davka

proste, ne pa osebna dohodnina, med katero je šteti tudi dohodke od vojnega posojila. Kdor fatira svoje dohodke v svrhu odmerjenja dohodarine, mora priglasiti vse svoje dohodke, torej tudi one, ki jih dobiva od vojnega posojila in se mu potem tudi ta dohodek obdavči.

Vprašanje 16. Koliko so udje v slučaju poloma kake zadrage dolžni plačati v pokritje primanjkljaja? Ali se more iz zadrage izstopiti, kadar se hoče? (A. J. v V.)

Odgovor: Pri zadrugi z neomejenim poroštvom jamči vsak zadružnik z vsem svojim premoženjem. Pri zadrugah z omejenim poroštvom pa s tolikokratno vsoto deleža, kakor je v pravilih določeno in če ni nič določenega pa z dvojno vsoto, t. j. z vplačanim deležem in poleg tega še enkrat z enako vsoto, na kakršno se delež glasi. V kolikor sta odbor in nadzorstvo zadrage po nepotrebnem izgubo zakrivila, jo morata sama, oziroma posamezni krivci odbora in nadzorstva pokriti. Iz vsake zadrage se lahko izstopi, kadar se hoče, vendar se mora izstop pravoveljavno vsaj en mesec pred končanim upravnim letom zadrugi proti potrdilu naznaniti. Izstopi zadružnik drugo leto sicer ni več ud zadrage, vendar še celo leto jamči kakor vsak ostali zadružnik in se mu delež vrne šele po preteku enega leta ter šele potem njegova obveznost napram zadrugi preneha.

Vprašanje 17. Je li kompost, napravljen večinoma iz žaganja, dobro gnojilo za vinograd? (L. S. v M.)

Odgovor: Če je kompost (mešanica), ki je večinoma narejen iz žaganja, res kompost, t. j. dobro predelan in pomešan z rečmi, ki imajo v sebi kaj gnojilnih snovi in ki pospešijo razkrojevanje smolnatega žaganja, potem je tak kompost vsekako dobro gnojilo za trte. Žaganje samonasebi se vsled smole, ki se v lesu nahaja, silno počasi razkroja in če ni dovolj predelano in pomešano z rečmi, ki pospešujejo razkrojevanje, potem bo kot gnojilo v vinogradu prav malo izdalo. Žaganje se mora mešati z raznimi odpadki gospodarstva in gospodinjstva, t. j. s plevelom raz njiv, s smetmi, s prstjo itd., polivati se mora z gnojnicami, zlasti s stranišnico in redno, t. j. na leto vsaj dvakrat do trikrat premetati. Tako narejen kompost, če je tudi sestojec večinoma iz žaganja, postane v dveh letih izborna gnojila za vsako porabo, torej tudi za gnojenje vinograda.

Vprašanje 18. Ali je razumno odrezati krompirjeve gomolje za seme na tanjšem koncu, kjer je več očes skupaj, da se potem ostala očesa bolje razvijajo? (P. F. v Š.)

Odgovor: O kakem tanjšem ali debelejšem koncu krompirjevih gomolj govoriti ne gre, kajti razne vrste krompirja imajo različne oblike in so najboljše krompirjeve vrste večinoma na obeh koncih precej enake. Izkušnja uči, da najboljši pridelek dá saditev celega krompirja. Če se krompir zaradi varčevanja semenskih gomoljev mora rezati, potem ga je rezati podolgem. Če režemo krompir počez, dobimo iz popkovih koncev, kjer je malo očes, slabše rastline in slabši pridelek. Popkov konec tudi rajši gnije in stekli. Letos, ko bo prav gotovo semenskega krompirja silno primanjkovalo in tudi krompirja za jed in pokladanje, bo pač kazalo krompir za seme počez rezati ter porabiti popkov konec, ki je pri nekaterih vrstah debelejši, za kuho in pokladanje, a vrhnji konec, ki ima več očes, pa za saditev. V sili se more vrhnji konec še enkrat podolgem razrezati, tako da se dobi popkova, t. j. spodnja polovica za kuhanje in pokladanje in dve podolgem razdeljeni gorenji četrtinki, ki imata obilo očes, pa za saditev. Tako delati je pa le tedaj umestno, če je njiva dobro obdelana

in zagnojena, drugače je pa računati z dobro letino le pri saditvi celih gomolj, kar je sploh edino pravo. Krompir je eno najvažnejših naših živil; drugo leto ko bo gotovo še veliko večje pomanjkanje vseh vrst živil nego letos, in sicer tudi tedaj, če bo vojne konec, zato je vse sile napeti, da se kolikor mogoče veliko krompirja pridela.

Vprašanje 19. Pri nas silno primanjkuje kisa in ko pride pomlad, ne bo mogoče delati solate, če ga ne bo, zato vprašam, **ali se dobi kaka snov, iz katere se dela kis?** (J. C. v P.)

Odgovor: Kis je ocetova kislina razredčena z vodo. Ocetova kislina se dela, oziroma se pretvarja iz alkohola (špirta) in zato so poglavitne sirovine za izdelovanje kisa vse alkoholne pijače, kakor vino, pivo itd., ki dajejo kis najbolj prijetnega okusa. Ocetova kislina se pa dela tudi iz lesa in se dobi prav močna pod imenom »kisova esenca«, ki se za rabo toliko z vodo razredči, da ima tisto primerno kislobo kakor kis. Kisovo esenco dobite v vsaki večji prodajalni, zlasti v drogerijah ter je najcenejša snov za izdelovanje pravega kisa.

Vprašanje 20. **Kako se zdravijo podgromaste kokoši (z debelimi belimi nogami),** ki imajo na nogah ribjim luskinam podobne, debele kraste, vsled česar se jim noge kar tresejo, ne morejo hoditi in jih mnogo pogine? (M. R. v K.)

Odgovor: Take kokoši so okužene po mali pršici, podobni tisti, ki povzroča garjavost pri ljudeh in pri živalih. Garjavost na nogah kokoši, ki preide včasih tudi na greben, povzroča nekako silno majhna živalca, ki spada v vrsto pršic in se imenuje kurji srbec. Srbec raje pod kožo in kokoši neznosno nadleguje; zato so nemirne, se slabo rede, slabo nesejo jajca ter se kljujejo po nogah, kjer se delajo vedno večje garje in se tvorijo veliki izrastki. Bolne kokoši je treba ločiti od zdravih ter je garje dobro namazati z milom. Ko so se zmehčale, jih je previdno oluščiti. Tako oluščene noge se z gorko vodo zmijejo ter dobro odrgnejo z bencinom. Bencin zaide globoko pod kožo in tamkaj hitro umori vse zajedalce. Čez četrto ure se morajo noge zopet v gorki vodi zmiti in potem z vazelino namazati. To se vsak dan toliko časa ponavlja, dokler se delajo nove kraste in so živali nemirne. Namesto bencina se more rabiti tudi petrolej, ki pa mora par ur učinkovati, preden se noge zmijejo. Ko postanejo noge čiste in se živali pomirijo, je znamenje, da so vse pršice umorjene. Pri delu z bencinom, ki je zelo vnetljiv, bodite do skrajnosti previdni in ne trpite blizu nobene luči ali goreče smodke. Ker pa srbcu prehajajo od kokoši na kokoš in se nahajajo povsod tam, kjer kokoši prebivajo, zato je treba vsa ta mesta temeljito razkužiti. Ves gnoj, ostanke krme in smeti iz kurnjakov je treba sežgati. Tla, vrata, doge, korita itd. je popariti z vročim lugom, in sicer se v to svrhu najbolje rabi sodov lug, ki se naredi, če se na 100 litrov vode skuha 3 kg navadne sode. Po takem razkuženju se kurnjaki in vsi leseni deli pobelijo z apnenim lbeležem, ter je zlasti paziti, da belež dobro zamoči vse špranje.

Vprašanje 21. **Kaj je storiti s kokošmi, ki hodijo na gnezdo, pa ne morejo znesti ali jajec krožiti?** Take kokoši imajo več jajec v sebi, pa ne morejo mobenega znesti, kar nekaj časa traja in potem poginejo. (M. R. v K.)

Odgovor: To je lastnost ali bolezen kokoši, ki obstoji v nesposobnosti kokoši izriniti iz jajčnega črevesa že izdelano jajce. Vzroki tej nesposobnosti so deloma vnetje ali kaka druga bolezen notranjosti jajčnega črevesa, ali prevelika jajca z dvojnim rumenjkom, jajca brez lupine ali iz kakega vzroka znotraj strta jajca. Tudi prehlajenje

more biti vzrok, zlasti pri laški kokošji pasmi, ki ni še dovolj vajena našemu mrzlemu podnebjju. Tako zabasane kokoši so nemirne, prijemlja jih krč, se skrivajo, hodijo pogostokrat na gnezdo, kjer se jih čestokrat najde mrtve, se napenjajo, pri čemur se na vse mogoče načine postavljajo. Če je vzrok vnetje ali kaka druga bolezen notranjosti jajčnega črevesa, tedaj je vanj ubrizgovati mlačno vodo in trebuh je greti z gorkimi obkladki. Če je vzrok preveliko jajce, ki ga kokoš ne more znesti, tedaj ga je kakor hitro mogoče umetno vunkaj spraviti. V to svrho se kokoš položi na hrbet, pri čemur jo pomočnik v tej legi drži in potem je črevo navzdol prav previdno s primernim pritiskom gladiti in skušati jajce naprej spraviti, da končno vunkaj pride. Z eno roko je odzunaj jajce s prsti držati, da nazaj ne zdrči. V težkih slučajih, kadar je jajčno črevo že otrpnelo, se porine v črevo ena dolga lasna igla, kakor jo rabijo ženske za pripenjanje lasnih kit, z zakrivljenim koncem nad jajce in druga taka igla pod jajce. Navadno se posreči jajce nad dvema takimi iglami z gladenjem in primernim stiskanjem vunkaj spraviti. Če je pa jajce tako veliko, da ne gre skozi odprtino, potem ga je odnotraj prebosti, da izteče, ga je previdno streti in je posamezne kose lupine iztrebiti. Čimprej je pomoč pri rokah, temveč je nade žival rešiti. Če je pomoč zakasnela, je žival zaklati, kajti 6 do 12 ur po pričetku zabasanosti je kokoš še vedno v kuhinji porabna. Pripetilo se je že, da so se iz zabasane kokoši na gori popisan način naenkrat tri izdelana jajca vunkaj spravila.

Družbene vesti.

*** Vsakega p. n. dosedanjega gosp. uda,** oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v novem letu ter naj nam vsak pridobi vsaj enega novega uda. To gotovo ni težko v očigled mali letnini 4 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, vsaj vsak ud dobro vé, da družba nima od udov nič. Z ozirom na ugled, je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v prihodnjem letu izboljšali, bodisi glede količnosti kakor glede kakovosti.

*** Kazalo za letošnji letnik „Kmetovalca“** je sestavljeno in bo kmalu dotiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov »Kmetovalca« ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno ter bi si družba naredila le nepotrebne ogromne stroške, če bi kazalo poslala vsem prejemnikom, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo.

*** Častita načelnštva podružnic in gg. družbene ude** prosimo, da naj nam kolikor mogoče kmalu pošljejo svojo udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje »Kmetovalca« za leto 1917.

*** P. n. gg. ude c. kr. kmetijske družbe,** ki se obračajo v raznih zadevah na družbo, nujno prosimo, naj po možnosti vsako reč napišejo na poseben list in vsak list podpišejo ter navedo bivališče in pošto, kajti vsak družbeni uradnik ima svoj posel in se delajo silne težkoče, zamude in tudi zmešnjave, če so na enem listu pisane razne prošnje, naročila na gospodarske potrebščine, naročila na drevje, gospodarska vprašanja itd.

*** Dobava modre galice** se bo vršila glasom obvestila c. kr. poljedelskega ministrstva z izrecnim pridržkom glede morebitnih pripetljajev takozvane »višje sile« ali drugih nepričakovanih zadržkov, v katerih slučajih bi se morala določena množina primerno skržiti. C. kr. kmetijska družba izrecno povdarja, da sme sprejemati letos izključno

le prijave s Kranjskega, in sicer le skupne prijave podružnic, županstev itd. Prijave morajo biti naprej plačane. Posamezni vinogradniki naj se torej ne obračajo do družbe, temveč do tiste korporacije, ki bo v njih okolišu galice razdelila. Družba si seveda pridrži pravico, določiti na podlagi došlih davčno-uradnih prepisov posestnih pol, če gre posameznim korporacijam toliko galice, kolikor bodo prijavi za svoj okoliš.

* **Kalijeva gnojila.** Kalijev sindikat v Berlinu je 19. januarja t. l. sporočal vsem avstrijskim velikim odjemalcem, da je zaenkrat prenehal s pošiljanjem kajnit in kalijeve soli v avstro-ogrske dežele. Ko bodo odstranjene vse težkoče, ki so nastale glede plačevanja že zvršenih pošiljatev, potem se bo pošiljanje nadaljevalo. Družba zato došle naročitve zaenkrat ne more zvršiti; upati pa je, da bo že v kratkem zopet dovoljeno, plačati račune kalijevega sindikata brez privolitve dunajske devizne centrale, nakar bo sindikat, ki tako neposredno poravnava brezpogojno zahteve, zopet pričel pošiljati za nas prepotrebna kalijeva gnojila.

* **Glede oddajnih cen za semensko žito** poroča družba udom, da je glasom ministrske naredbe z dne 26. julija 1916, drž. zak. št. 233., plačati pridelovalcu za izvirno seme pridelek K 15.—, za prvo posetev K 8.— in za pripoznano seme K 6.— k postavno določenim prevzemnim cenam. Doslej je družba od vsega iz drugih kronovin naročenega jarega semenja prejela le nekaj vagonov izvirnega »Hanne Pedigree« ječmena, ki ga glasom objav v zadnjih številkah oddaja udom po K 61.— sto kg netto, franko Ljubljana. Ker pa je mnogo povpraševanj, zato mora družba segati tudi po neizvirnem semenu (prva posetev in pripoznano seme) in je tudi tega dokaj naročila, doslej pa ni prav nič gotovega, če to seme tudi dobi. Podružnica žitnega zavoda v Brnu n. pr. zabranjuje ves izvoz z Moravskega in tako nam ostane le upanje glede dovoza s Češkega. Družba je naročila tudi nekaj pripoznanega in prve posestve semenskega ovs, za katerega prevzame tudi le neobvezno prijave. Tem prijavam mora biti priloženo predpisano županstveno potrdilo, navzlic temu pa je pripoznanje odvisno od odločbe Podružnice žitnega zavoda v Ljubljani. Če dobi družba kaj ječmena prve posestve, bo cena za 7 kron, pripoznanem semenu pa za 9 kron pri 100 kg nižja od objavljene oddajne cene za izvirno seme. Uradno določene prevzemne cene veljajo seveda na češki postaji, prišteti je torej železniško vozno, vrče in 8 do 10 odstotkov pribitka k režijskim stroškom za dovažanje, odvažanje in raztehtanje v Ljubljani.

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 15. januarja 1917, št. 2042.,

s katerim se dovoljuje prodaja plemenskih prasičev in prasičev za rejo.

V delni izpremambi t. u. razglasa z dne 23. oktobra 1916, št. 32.673, s katerim so se sejmi za govedo in prasiče ustavili in sklicaje se na tukajšnja razglasa z dne 3. in 28. novembra 1916, št. 33.632, in št. 35.140., se dovoljuje, da se smejo ob spodaj navedenih dnevih in v ondi omenjenih krajih prignati in prodajati plemenski prasiči in prasiči za rejo, in sicer:

v političnem okraju Krško:

dne 3. februarja 1917 v Krškem;
dne 7. februarja 1917 v Št. Jerneju;
dne 24. februarja 1917 v Bučki;
dne 1. marca 1917 v Škocjanu;
dne 12. marca 1917 v Dernovem;
dne 24. marca 1917 v Mokronogu;
dne 26. marca 1917 v Kostanjevici;
dne 5. aprila 1917 v Mokronogu;
dne 12. aprila 1917 v Št. Jerneju;
dne 23. aprila 1917 v Radečah;
dne 25. aprila 1917 v Bučki;

v političnem okraju Kranj:

dne 3. februarja 1917 v Poljanah;
dne 5. februarja 1917 v Kranju;
dne 5. marca 1917 v Kranju;
dne 30. marca 1917 v Cerkljah;
dne 2. aprila 1917 v Kranju;

v političnem okraju Rudolfovo:

dne 23. januarja 1917 v Rudolfovem;
dne 5. februarja 1917 v Rudolfovem;
dne 15. februarja 1917 v Kandiji;
dne 5. marca 1917 v Rudolfovem;
dne 15. marca 1917 v Kandiji;
dne 2. aprila 1917 v Rudolfovem;
dne 17. aprila 1917 v Rudolfovem;

v političnem okraju Kamnik:

dne 9. februarja 1917 v Mengšu;
dne 24. februarja v Moravčah;
dne 12. marca 1917 v Kamniku;
dne 17. marca 1917 v Mengšu;
dne 2. aprila 1917 v Moravčah;

v političnem okraju Črnomelj:

dne 6. marca 1916 v Črnomlju;
dne 3. aprila 1916 v Črnomlju.

Prignati, oziroma prodajati se sme samo na oblastveno odobrenem sejmišču. Druga živina, kakor plemenski prasiči in prasiči za rejo, se ne smejo prignati.

Prekupci in mešetarji so izključeni.

To se daje na splošno znanje.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1917.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Tomišlju, ki bo v nedeljo, 11. februarja 1917 v Tomišlju pri A. Svetetu ob enajstih dopoldne.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika za l. 1916.
3. Določitev poslancev k občnemu zboru.
4. Slučajnosti in predlogi.

Opomba: Ako bi ob določenih urah ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsakem številu navzočih udov.

Kmetijska podružnica v Tomišlju,
dne 21. januarja 1917.

Kosier.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1917. Letnik XXXIV.

Tržno poročilo.

Prevzemne cene za l. 1916/17 so uradno določene za:

Pšenico K 35.—

Rž K 29.—

Ajdo K 28.—

Pšenica in rž ne smeta vsebovati več nego dva odstotka tujih tvarin (nežitne nesnage). Za vsak nadaljnji, četudi le pričetni odstotek take primesi je odračunati prevzemni cen 30 h.

Ječmen za varenje K 33.—

Ječmen za krmo K 29.— (Sa)

Oves K 28.—

za 100 kg od oddajne postaje, oziroma skladišča, všteti so nakladni in prevozni stroški do bližnje železniške ali parobrodne postaje. (Drž. zak. št. 196/15.)

Grah in leča K 55.—

Jedilni fižol in bob vseh vrst K 40.—

Fižol in bob za krmo K 30.—

Grašica po K 26.—

Makovo seme, modro K 150.—

100 kg od oddajne postaje, oziroma kraja zaloge, všteti so nakladni in dovozni stroški do bližnje železniške ali parobrodne postaje. Drž. zak. št. 257 z dne 15. avg. 1916.

Proso K 28.— za 100 kg, gl. drž. zak. št. 219 z dne 16. julija 1916.

Raps (ogrščica) K 63.—

Repič K 60.—

za 100 kg na bližnji železniški postaji. Vreče kupca. Drž. zak. št. 208 z dne 1. julija 1916.

Otrobi K 17.—

Sladne kali K 22.—

Pivovarniške tropine, posušene K 22.—

Tropine solčnih rož, olupljene K 25.—, neolupljene K 17.—

Tropine bučnih pešk, olupljene K 30.—, neolupljene K 20.—

Lanene tropine, cele, K 25.—

Konopne tropine K 19.—

Tropine repnice K 18.—

Makove tropine K 24.—

Krompirjevi izlužki, posušeni K 19.—

za 100 kg od bližnje železniške postaje oddajalčeve, brez vreč, všteti so nakladni stroški. Drž. zak. št. 238/15.

Hmelj K 90.— do K 110.—

Laneno seme K 100.— 100 kg

Kumново seme, holandsko K 360.— do K 370.— 100 kg

Bela detelja K 300.— 100 kg

Inkarnatka K 200.— do K 214.— 100 kg

Domača detelja, naravna od pridelovalca K 400.—, od prvega kupca K 420.—. Oddajna cena predenice proste, očiščene domače detelje, plomb., s povprečno parobno vrednostjo 85%. K 555.— gl. naredbo 396 z dne 24. nov. 1916 v 23. šte. »Kmetovalec«.

Krompir. Naredba notr. ministrstva št. 256 z dne 13. avgusta 1916, radi določitve najvišjih in prevzemnih cen prebranemu in čistemu krompirju: od 16. sept. 1916 do 28. febr. 1917 K 9.—, od 1. marca 1917 dalje K 11.— za 100 kg; za neodbran krompir 2 K pri sto kg manj. Prevzemne cene veljajo za nakup vojniškega prometnega zavoda i. s. brez vreč proti gotovini iz zaloge ali od zadnje postaje dobavitelja. Najvišje cene za nadrobno oddajo (izpod 100 kg) d. ločajo politične deželne oblasti. Podrobneje določbe te naredbe so objavljene v »Kmetovalcu« št. 16., z dne 31. avgusta 1916.

Čebula, K 58.— do K 70.— sto kg

Seno, stisnjeno K 14.50, prosto K 13.—

Slama, K 9.—, z strojem omlačena K 8.—

Oreh, K 340.— do K 380.—

Česplje, merkantilno blago K 65.— do 105 kom. kg K 104.— po 106 do 130 komadov kg K 100.— in po več kakor 130 komadov kg K 95.—

Povidl K 120.— 100 kg. (Drž. zakon št. 290 z dne 6. sept. 1916.)

Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini 24 vin., glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201.

Klavna živina. Najvišje cene za vole po kakovosti K 240 do K 270 in za drugo klavno goved po kakovosti K 2.— do K 240. Odredba c. kr. deželne vlade 17.051 z dne 21. maja 1916.

Svinjsko meso in mast. Tržna cena živa živo žival na podlagi budimpeštanskih določb (odbitok 22 $\frac{1}{2}$ kg pri vsaki živali in odštete štirih odstotkov) K 742 za kilogram. Mlade prasiče le na živo tezo, cena brez vsakega odbitka K 470 za kg. Temeljna cena za zaklano blago pri celi ali polovici živali K 780 za kg. Namizni špeh K 8.—, prekajen špeh K 8.50, surov ali osoljen špeh od hrbta ali zrezan K 8.60, isti prekajen K 9.60, svinjska mast K 8.75. Za vsako drugo vrsto masti velja temeljna cena K 780. Za prekajeno meso je določen pribitek 15 odstotkov k temeljni ceni surovega mesa.

Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje žel. postaje mlina (brez vreč). — Ajdova moka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obroda 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje občinam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družb. vesteh »Kmetovalec«.

Deset brejih koz proda za ceno po dogovoru M. Ropret, Boh. Bela. 15

Štiri breje kore ena prave čivarske, tri mešane pasme so naprodaj v Zgornji Šiški šte. 99. 16

Dve breji svinji sta naprodaj v Kropi v župnišču. 17

Za jesen in zimo

priporoča najine izvrstne

**slamorenice, brzo-
parilnike, trijerje,
posnemalnike za mleko, štedilnike**
in sploh vse poljedelske
stroje.

Kdor želi dobro kupiti naj se
obrne do tvrdke

Schneider & Verovšek

trgovina (5)

z železnino in zaloga strojev

**LJUBLJANA, Dunajska
cesta 16.**

Vabilo

k

devetemu rednemu občnemu zboru

Rmetijske hranilnice in poso-
jilnice v Št. Petru na Krasu
registrov. zadruga z omejeno zavezo
ki se bo vršil

v soboto, dne 24. februarja 1917
ob 5. uri popoldne

v načelnikovi hiši v Hrastju hšt. 17
s sledečim vspešdom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1917.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen
ob navedenem času, vrši se pol ure po-
zneje na istom mestu in po istem dnevnem
redu drugi občni zbor, ki bo sklepal ve-
ljavno ne glede na število navzočih članov.

Št. Peter na Krasu, 31. januarja 1917.

Načelstvo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma
varno naložene, ker posojilnica daje denar
na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—.
Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta
1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih
4 krome 50 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu
ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.

Vaši prasiči

se morajo kmalo debeliti in mastiti, krave
morajo dati več mleka, kure znesti več
jajec, če jim redno pokladate

Bartheljevo

poklajno apno

k navadni krmi. (63)

5 kg za poskus K 450 z Dunaja proti
predplačilu. — Cena neobvezna. — Naslov

Michael Barthel & Co., Dunaj, X/1.

Siccardsburgg. 44

(tvrdka ustanovljena 1781).

Vinometre »Bernadote« — Asbestov
bombaž in prašek — Eponit — Fran-
cosko želatino — Lipovo oglje —
Marmornat prašek — Modro galico —
Natrijev bisulfit — Ribji mehur —
Špansko zemljo — Tanin — Žveple
v prahu — Limonovo kislino — Vinske
kislino — Sodo bicarbono — Strupa
proste barve itd. ima v zalogi po naj-
nižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Gozdne sadike.

Iz državnih drevesnic na Kramj-
skem se bodo na spomlad l. 1917 pro-
dajale, dokler jih bo v zalogi, naslednje
vrste gozdnih sadik:

Smreke	4 letne 6 K
(presajene)	5 7 "
Črni bori	3 letni 6 "
Kanadski topoli, 2 do 3 metre	
visoka drevesca	50 K

Cene veljajo za 1000 sadik z zavojem
vred, postavljene na najbližjo železniško
ali poštno postajo. (13)

Naročila naj se pošiljajo

C. kr. dež. gozdnemu nadzorništvu
v Ljubljani.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* **Jaro žito.** Ker družba ne dobi toliko jarega, semenskega žita iz drugih kronovin, kolikor je prosila in ker je zabranjeno n. pr. podružnica žitnega zavoda v Brnu izvoz že kupljenega jarega ječmena, za katerega je družba celo že svoje vreče na Moravsko poslala, zato družba ne more vseh dosedanjih naročitev izvršiti in seveda tudi novih prijav ne more več upoštevati. Družba se bo z vso močjo zavzela, da dobi primerno množino prepotrebnega semenskega jarega žita in bo doslej došle prijave svojih udov svoječasno po možnosti izvrševala, ne prevzame pa seveda prav nikake odgovornosti glede zadostne ali pravočasne preskrbe.

* **Tomasova žlindra.** Družbi je bilo tudi letos od strani tvornic dodeljena tako pičla množina tega gnojila, da daleko ne more vsem udom-naročevalcem ustreči. Cena je z ozirom na podražitev papirnih vreč in drugih stroškov za 50 vin. pri sto kg višja od lanske cene. Doslej prijaviteljne naročitve bodo tekom prihodnjih treh mesecev izvršene, novih naročb pa zaenkrat ni prijavit.

* Umetna gnojila:

Kalijevo sol dobi družba v treh tednih.

Kajnit 12—16% po 8 K 100 kg.

Vreče pri navedenih cenah niso vštete in je plačati za vrečo, vsebujočo 100 kg, posebej K 4'20, družba pa vzame prazne vreče v račun, in sicer za tisto vrednost, ki jo ob prevzemu sama določi.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 14 K komad in za teleta, ovce in koze po 8 K komad. Trokarji so po 6 K kom. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje goveda hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 80 v kg. Za manjše pošiljke na zunaj se še posebej zaračuna za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Izpod 5 kg se ne razpošilja.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 6 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 kg se pošilja za 70 vinarjev s poštino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokisla glina stane po 70 vinarjev kg; dobi se v sodih po 250 kg.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11 z dne 15. junija 1915.)

Prekupčevalcem družba te potrebščine ne oddaja, temveč izključno naravnost svojim udom, v kolikor jih sami potrebujejo in ki s priskrbovanjem kmetijskih potrebščin drugim kmetovalcem ne delajo prav nikakega dobička.

* **Semena detelj in trav** ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jamči za največjo kaljivost in čistost naslednjih vrst:

domača detelja (<i>trifolium pratense</i>)	K 5'70
francoska pahovka (<i>avena elatior</i>)	„ 2'40
laška ljulka (<i>lolium italicum</i>)	„ 1'80
mačji rep (<i>phleum pratense</i>)	„ 2'80

* **Severnonemško seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po K 3'— kilogram z zavojem vred in sicer rdečo in rumeno mamutovko in rumeno ekendorfovko.

* **Glede oddaje semen** naznanjamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list. Opozarjamo na spis »Sestava in setev travnih in deteljnih zmesi«, ki ga na zahtevanje vsakomur zastoj pošljemo. Obenem opozarjamo na knjigo Weinzierl-Turk: »O sestavljanju in setvi travnih mešanic«, ki stane pri družbi za ude 1 krono.

* **Antivita** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, graščice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antivita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antivita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antivita se dobi v zaklopnih po 1 kg za 14 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 7'50, $\frac{1}{4}$ kg za 4 K, $\frac{1}{8}$ kg za K 2'20, 50 g za K 1'10.

* **Ob naročanju kmetijskih potrebščin** naj se udje povsod po možnosti drže svojih podružnic in naj potem načelnštva pri družbi skupno naročajo, česar potrebujejo. Tako dobijo reči ceneje v roke, kakor če pozamezno naročajo. Podružnice se mnogokrat na ta način oživijo, njih ugled in pomen pri udih rase. To pa družba tudi hoče. Povsod sedaj seveda niso dani za to vsi predpogoji; kjerkoli po deželi pa naša podružnica pridno deluje, bomo naročitve posameznikov iz dotičnega okoliša rajši skupno potem podružnice izvršili. Torej, posamezni udje naj se obračajo do načelnštev svojih podružnic, družba pa bo svojim podružnicam vselej na razpolaganje!

Kmetovalci!

V dosego **bogatih žetev** najboljše kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40% kalijevo soljo.

Kalijevo solna gnojila

(4)

Kalijevo solna gnojila

še izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nahajajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokislih gnojil jako važno.

so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na joh je vzeti primerno 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kalijevo gnojilo dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastojnik zastopnik kalijevega sindikata

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičoo se gospodarskega prometa. Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Pozor! Cepljene trte! Dveletne, zelo močne od vrst Laški rilek, Bela in Rudeča žlahtnina, Muškata žlahtnina, Sipon, Portugalka, Beli burgundec, Modra kapšina in Izabela cepljene na različnih priporočenih podlogah in dveletne divjake Götthe št. 9, prodaja Anton Slodnjak, trtničar in posestnik, pošta Juršinci pri Ptuj, Štajersko. Cena po dogovoru. 208

Raznih vreč kupi vsako množino veletrgovina Anton Kolenc, Celje. 256

Več panjev (uljev) kupi Vilko Sever, strokovni učitelj v Kastvi. (Istra). 259

Sadna drevesca naproday: jabolka, hruške, češnje, češnje, orehi, divji kostanji in vseh vrst pritlikovci, se vsi po stari ceni. Naroči se pismeno ali ustmeno pri Jakob Pintar, sadjerejcu pri Sv. Tomažu pošta Škofjalo, Gorenjsko. 257

Decimalne vage navadne, ali pa z premikajočo utežo, (Laufgewicht) tudi čisto železne, do 3000 kg, ali druge za tehtanje žilvine, vozov in za razne obrte; trijerje za čiščenje žita, veterne mline, stiskalnice za seno, priprave za perutninarje, stroje za robanje kosti, najnovije posnemalnike tudi na električni pogon, gnojnišne pumpe, parilnike, bencin motorji itd. ter vse druge kmetijske stroje priporoča J. Božič, p. Grafenstein, Koroško. 260

Bika lepega simodolca 16 mesecev starega, za plemenske svrhe ima naproday za ceno po dogovoru Franc Zorman, Sv. Križ, pošta Ljubljana. 264

Lanenege olia (firneža) kupim vsako množino po najvišji ceni. Kdor ima kaj takega blaga na razpolaganje, naj blagovoli čimprej naznaniti približno množino po dopisnici na upravišтво tega lista. 3

Viničarja rabim za svoj vinograd na Plešivici, pošta Jaska na Hrvaškem. Prednost ima oni, ki se razume na vinarstvo. Stanovanje in hrana pri hiši. Vprašati je za pogoje pri Fran Horvat, Pleševica, p. Jaska, telefon št. 14. 14

Polpokrito kočijo (Fayeton) in en močnejši voz kupi za ceno po dogovoru Fran Horvat, Pleševica, pošta Jaska. Telefon št. 14. 15

Lepa breja svinja hešve pasme se prodaja pod ugodnimi pogoji pri Anton Pogorelec, pos., Struge, p. Dobropolje. 5

Kobila mirna, krotka, 16 let stara, porabna za enovprežni voz ali za kmetijsko vprego je naproday pri oskrbništvu graščine Fužine, pošta D. M. v Polju pod Ljubljano. 10

Dve molzni švicarski kozi sta naproday! Kje, pove F. Borštnar, Spodnja Šiška. Kolodvorska cesta 216. 12

Kobila pingavskega plemena, 10 mesecev, breja visoka 159 cm, prsne mere 188 cm, stara 5 let, vajena vsaki vožnji je naproday za ceno po dogovoru pri Jannzu Kosirnik, Dobrava št. 4, p. Komenda pri Kamniku. 18

Enoletno žrebe se prodaja, kupi se pa električni stroj **Dinamo**. Franc Skrijanc p Radomlje. 19

Vdrnjenje z

v več nego stotisoč zahvalnih pismih in od mnogo zdravnikov priporočenega bolečine tolažečega, poživljajočega rastlinskega esenčnega fluida z zn.

Vam odstrani bolečine. Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron od lekar-narja E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 287 (Hrvaško). Vporabljam ga zlasti pri revmatičnih in bolečinah vsled prehlajenja, ker (71 e)

stori dobro!

Kravo pet let staro, ki bo sredi februarja storila, ima naproday za ceno po dogovoru Peter Porenta, Staraloka 59 pošta Škofjalo. 20

Bika čistokrvnega simodolca, ki je star 13 mesecev, 130 cm visok prodaja radi pomanjkanja klaje za ceno po dogovoru Mh. Omahen starejši v Višnji gori. 21

Migreno in glavobol odpravimo hitro s Fellerjevim blagodišečim, bolečine tolažečim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. „Elsa-fluid“. 12 steklenic veljajo franko samo 6 kron. Lekar-nar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 287 (Hrvaško). Migranski žrebček zoper glavobol kot priloga za 1 krono je poceni in dober. 22

Lepih brezovih vojenc za kolarje trideset parov ima na prodaj Ivan Ovsenik, Zgošče št. 31, p. Begunje, Gorenjsko. 23

Smrekovega in hrastovega čresla vsakega po 400 kg ima naproday za ceno po dogovoru Fr. Koševar, posestnik v Podložu št. 8, p. Lož pri Raketu. 24

Malo posestvo ki obstoji iz hiše, vrta in kovačnice z vodno močjo, prodaja radi odsotnosti Katarina Nagliš na Gorenji beli, p. Tupolev nad Kranjem. 25

Sadno drevje večje število, tri in štiri letno, prav dobrih vrst: **Jabolka**, tafelni, izv. Baumanova reneta, zlata reneta, štajer. masanigar, in več drugih vrst. **Hruške**, večina mošnice, tudi žlahtne, hlapovka, napoleonovka in druge; 2000 **divjakov**, jabolčnih in hruškovih želi prodati za ceno po dogovoru Andrej Hafner, Dorfarje št. 14, p. Škofjalo. 26

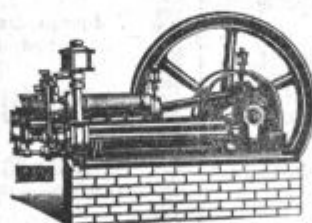
Ročija še v dobrem stanu je naproday pri Ant. Lovrenčiču v Sodražici. 27

Gepelj skoro nov se radi motorne naprave prodaja pri Simonu Kežar v Želečah, p. Bled. Cena po dogovoru. 28

Kupim vsako množino korenja, repe in če-bulnega semena kakor tudi čebulca za saditi. Semenska trgovina Al. Korsika v Ljubljani, Bleiweisova cesta 3. 29

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrst-nih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLA“.

Posodne hranilnice radnja št. 238.408. Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetiska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga s neomej. nam. v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$ (2)

bres vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v sveti s čekom, ki jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kro.

Stanje rezervnih zakladov: 1.000.000 kron.